

“2023-2026-жылдарга Кыргыз Республикасынын эл аралык капитал рынокторуна чыгаруу боюнча программаны бекитүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтом долбооруна негиздеме-маалым кат

1. Максаты жана милдеттери

Ушул “2023-2026-жылдарга Кыргыз Республикасын эл аралык капитал рынокторуна чыгаруу боюнча программаны бекитүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтом долбоору (мындан ары – токтом долбоору) Кыргыз Республикасын эл аралык капитал рыногуна чыгаруу жана суверендүү насыя рейтингин жакшыртуу, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Төрагасы - Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын Жетекчиси А.У. Жапаровдун 2022-жылдын 19-сентябрындагы № 18/24-25 протоколдук тапшырмасын аткаруу максатында иштелип чыккан.

2. Баяндоочу бөлүк

Мамлекеттик үлүш катышкан улуттук компанияларды туруктуу өнүктүрүүнү камсыздоо үчүн инвестицияларды тартуунун натыйжалуу механизмдерин түзүү талап кылынат.

2023-2026-жылдарга Кыргыз Республикасын эл аралык капитал рынокторуна чыгаруу боюнча программа акцияларды, облигацияларды жана башка баалуу кагаздарды чыгаруунун эсебинен капиталдын рынокторунан инвестицияларды тартууга багытталган. Капиталдын рынокторунан мисалы, облигацияларды чыгаруу же акцияларды жайгаштыруу түрүндөгү инвестицияларды тартуу салттуу насыяларды күрөөгө коюнун зарылчыгы жок алууга, каражат тартуунун азыраак наркына, бир кыйла узак мөөнөттүү каржылоого, бизнестин ишинин ачык-айкындуулугун көбөйтүүгө, корпоративдик башкарууну жана компаниянын натыйжалуулугун жакшыртууга салыштырмалуу бир катар артыкчылыктарга ээ.

Дүйнөдө фондулук рыноктордун өнүгүшү мамлекеттик жана жеке компаниялар үчүн инвестициялык каражаттарды тартуунун натыйжалуу механизминин иштөөсүн камсыздайт.

Облигацияларды жайгаштыруу жана IPO жүргүзүү аркылуу ата-мекендик компаниялардын капиталдын эл аралык рынокторуна чыгуусу үчүн бир катар шарттарды аткаруу зарыл. Биринчиден, кредиттик рейтингдерди жакшыртуу аркылуу потенциалдуу инвесторлор үчүн тобокелдиктерди азайтуу. Төмөн кредиттик рейтингдер каржылоонун баасын өтө жогорулатат, анткени инвесторлор жогорулаган тобокелдиктер үчүн кошумча сыйлыкты да кошо эсептейт.

Эл аралык рейтинг агенттиктери ыйгарган суверендүү кредиттик рейтинг тигил же бул өлкөнүн баалуу кагаздарынын тобокелдигин баалоо үчүн негиз болуп саналат. Эл аралык практикада түзүлгөн тигил же бул

өлкөдөгү жеке компаниянын же банктын насыя рейтингі өлкөнүн суверендүү насыя рейтингинен жогору болушу мүмкүн эмес.

Капиталдын эл аралык рынокторунда мамлекеттин жоктугу айрым компаниялардын ал жакка чыгуусун кыйындатат же мүмкүндүк бербейт, анткени инвесторлордо рынок үчүн бенчмарк жок жана бул учурда алар тобокелдиктин максималдуу деңгээлин эсептөө менен сыйлоонун өтө жогорку чени боюнча гана инвестиция салат.

Капиталдын эл аралык рынокторуна чыгуунун негизги шарты компанияда сабаттуу башкаруунун болушу болуп саналат, анткени еврооблигацияларды чыгарууга же компаниянын эл аралык IPOго чыгуусуна даярдык көрүү бир топ даярдоо иштерин, эл аралык стандарттар боюнча деталдуу жана ачык финансылык отчеттуулукту, иштин натыйжалуулугун жана бизнестин кирешелүүлүгүн талап кылат.

Капиталды тартуу маселелериндеги маанилүү милдет ички инвестицияларды жана өлкөдөгү инвестициялоо маданиятын өбөлгөлөө болуп саналат, практика көрсөткөндөй капиталдын ички рыногун өнүктүрбөстөн чет өлкөлүк инвестицияларды тартуунун натыйжалуу саясатын жүргүзүү мүмкүн эмес.

Буга байланыштуу калктын финансылык сабаттуулугун жогорулатуунун жана жарандарды финансылык рынокко инвестор катары, анын ичинде акционер катары тартуунун негиздүү зарылдыгы келип чыгууда.

Фондулук рынокто мамлекеттик үлүшү бар акционердик коомдордун ишин активдештирүү жана IPOну колдонуу менен корпоративдик климатты өркүндөтүү өлкөнүн капиталдык рыногун өнүктүрүүдө оң белги болот.

Фондулук рынокту динамикалуу өнүктүрүүдө жана инвестициялык инструменттерди жеткиликтүүлүгүн жогорулатууда экономикалык көрсөткүчтөрдүн, жумуш орундарынын, салыктык төлөмдөрдүн өсүшү гана эмес, инвестициялоого мүмкүн болгон өлкө катары Кыргыз Республикасынын эл аралык жагымдуулугунун жогорулашы да күтүлө тургандыгын белгилей кетүү зарыл.

3. Мүмкүн болгон социалдык, экономикалык, укуктук, укук коргоочулук, гендердик, экологиялык, коррупциялык кесепеттердин болжолу

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтом долбоорун кабыл алуу социалдык, экономикалык, укуктук, укук коргоочулук, гендердик, коррупциялык терс кесепеттерге алып келбейт.

4. Коомдук талкуунун натыйжалары жөнүндө маалымат

“Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтом долбоору коомдук талкуулоону талап кылбайт.

5. Долбоордун мыйзамдарга шайкештигин талдоо

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сунушталган токтом долбоору Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын ченемдерине, ошондой эле Кыргыз Республикасы катышуучу болуп саналган, белгиленген тартипте күчүнө кирген эл аралык келишимдерге каршы келбейт.

6. Каржылоо зарылдыгы жөнүндө маалымат

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин ушул токтом долбоорун кабыл алуу республикалык бюджеттен кошумча финансылык чыгымдарды талап кылбайт.

7. Жөнгө салуу таасирин талдоо жөнүндө маалымат

“Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтом долбоору жөнгө салуу таасирин талдоону талап кылбайт, анткени ишкердик ишти жөнгө салууга багытталган эмес.

Директор

У.Т. Темиралиев